

čarobno krasni dvorani. Nad dvorano se je razprostiralo namesto stropa lepo modro nebo, po katerem so se premikale svetle zvezdice različnih barv, rdeče, srebne, zlate, modre in zelene. Tako nizko nad njim so se blesteli, da jih je skoraj z rokami dosegel. Nekateri so se vsedle na njegovo posteljo, kakor da bi hotele počivati in svetile so se kakor solnčni žarki. Iz tal so rastle krasne cvetlice. Njihovi cvetovi so se odprli in iz vsakega je vzletel svetel angelj. Ti angeljci so začeli rajati okoli njega ter zraven čarobno popevati. Mihec je čutil veter, ki so ga vzbujali s svojim rajanjem. Vedno več jih je bilo, prihajali so tudi skozi duri.

»Mamica, mamica, ali si ti tukaj?« vsklikne naenkrat vzradoščen.

Svetla, bela žena, z zlatim vencem na glavi se je nagnila čez njegovo posteljo in ga poljubila sladko na čelo. Mihec oklene roke okoli njenega vratu in šepetaje v neizrekljivi sreči:

»Mamica, draga mamica — kako si ti lepa! Jeli, da ostanem vedno pri tebi v nebesih?«

»Mihec, ti moraš zopet nazaj k očetu! — Bilo bi mu žal za te!« mu odgovori mati.

»Pa greva skupaj, jeli mamica?«

»Ne, jaz ostanem tukaj!«

»Kaj pa naj počnem?« vzdihne jokajoč, »potem pa zopet nimam mamice.«

»Mihec, poglej tja na ono stran,« mu zašepeta mati. Deček se ozre. Na desni tik poleg sebe zagleda jaslice, ki so se svetile zlata in dragih kamenov. V jaslicah je ležal Jezusček, svetel kakor solnce. Prijazno se je smehljal Mihec. Zraven jaslic je sedela Mati božja v krasni modri obleki, ki je bila posajena s svetlimi zvezdicami. To se je svetilo in bliščalo kakor sneg, kadar posije solnce na njega. Mihec je nehote sklenil roki. Med tem se je Kraljica neba približala Mihčevi postelji in prijazno rekla:

»Mihec, ali nočeš mene za mater?«

»Saj imaš ti že Jezusčka!« šepeta deček.

»Nočeš postati bratec Jezusčka?«

»O da, rad!« vsklikne veselo deček.

Mati božja vzame lepo rdečo odejico in pokrije z njo dečka, da ga ne bi zeblo. Potem ga lepo rahlo poboža po licu. Ves blažen zašepeta deček:

»Jeli, ti me imaš zelo rada, in boš sedaj moja mati!« — — —

Tako je sanjal deček naprej; sanjal je še, ko so že zdavnaj pogasile vse luči, sanjal je še, ko je začel cerkvenik zvoniti jutrnico, sanjal je še, ko so se ljudje začeli zopet zbirati k službi božji.

Tkalec v Potoku je še le pozno na sveti večer opazil, da dečka ni doma. Nežika mu pove, da je šel bratec iskat mater dol v trg. Tkalec se je seveda zelo prestrašil in se je takoj podal na pot, da bi ga morda še kje došel. Pozno po noči pride v trg; tam so sicer pravili o fantu, ki je iskal svojo mater, toda najti ga ni mogel. Vsled straha in skrbi ni celo noč zatisnil očesa. — Zjutraj je začel znova iskati. — Blizu cerkve mu skoči naenkrat deček veselega obraza nasproti.

»Moj Bog, Mihec, kje si pa bil?« objame oče vesel najdenega otroka.

»V nebesih sem bil,« hiti pripovedovati deček, in oči se mu svetijo veselja, »in mamico sem videl, mamica je v nebesih, pa noče iti dol na zemljo; — sedaj pa ne bom več jokal, sedaj imam že drugo mamico, ki je še lepša in bolj ljubezniva kakor naša mamica.«

Tako je otrok pripovedoval očetu dalje ter mu povedal cele svoje krasne — sanje. — S solzami v očeh ga je poslušal oče ter prisrčno poljubil sinčka, ko je končal.

Draga šala.

Priredil J. Z.

V »ekstra« sobi, kjer se shaja gospoda, kakor v priprosti sobi za navadne pivce, se godi večkrat isto, kadar so gostje že pregloboko pogledali v kozarec; zmeša se namreč tem kot onim. Samo ta razloček najdeš, da se učinek vina pri navadnih ljudeh drugače pokaže, kakor pri »olikanih«. V navadni sobi gre vino v glavo, iz glave v roke. Roke zgrabijo za stole in stoli zamahnejo po glavah. Glave se podajo k zdravniku ali k sodniku in v tem slučaju se pokaže vino kot vraga, ki ustvarja zlo, kjer le more.

V »ekstra« sobi pa je vinski vrag hudomušne narave. Norčuje se z olikanci in mane si samega veselja roke, ako se stari sodnik na mah spremeni v lahkoživega dijak, molčeči pisar v pevca, sitni starosta v smešničarja, in boječi občinski svetovalec začuti v sebi levjo moč.

Nekoč je sedela v »ekstra« sobi pri »jelenu« vesela družba. Bili so navzoči gozdni adjunkt, občinski tajnik, učitelj in njegov svak profesor, ki je preživel dopust v trgu, ker je bilo pivo izvrstno in vinska kapljica kaj sladka. Židane volje so bili ti vinski bratje. Smejali so se za vsako malenkost, da so se morali za trebuhe držati; bratili so se in uganjali burke, katerih se pri zdravi pameti nikdo rad ne spominja. Vse je bilo v najboljši volji. Le ko bi se zdravnik bil prisoten, bi bilo še večje veselje, kajti ta je bil znan kot šalivec.

Ne vedoč, kaj počenja, je zajezdil gozdni adjunkt stol in skakal z njim po sobi. Cela pijana družba ga je posnemala. Vse je šlo dobro. Naenkrat pa se je zdelo potrpežljivemu stolu, na katerem je sedel debeli oskrbnik, to počenjanje preneumno — pok — stol se je zlomil in vrvel oskrbnika na tla. Splošen smeh je nastal. No pa — oskrbniku se ni drugega zgodilo, kakor kotal se je kakor kroglica med mizami in dolgo se je moral mučiti, predno je zopet vstal.

Pa hujša se je zgodila stolu. Ta je ležal na tleh in se ni mogel več vzdigniti, čeravno ni ničesar pil.

Naenkrat se spusti gozdni adjunkt v grozen smeh. »To bo šala, to bo šala!« je v enomer ponavljal, »jaz pripeljem sem zdravnika in ako bi se bil do ušes zakopal pod odejo,« in tolkel se je pri tem samega veselja ob kolena.

Ljudje, ki ga že imajo precej v glavi, težko še kaj razumejo. Zato tem ni šlo v glavo, kako bi se dal zdravnik privabiti iz bližnje vasi, ki je bila celo uro oddaljena, in zraven tega je še dež curkoma lil. Začeli so staviti: pride ... ne pride ... pride ... ne pride ... itd.

Med tem vzame adjunkt ponesrečeni stol, ga položi na zofo, pokrije ga z belo rjuho ter se obrne nato h krčmarju, rekoč:

»Daj konja zapreči in hlapec se naj pelje po zdravnika in naj mu naznani, da si je tukaj nekdo nogo zlomil.«

Krčmar si je mislil: če gospodje stvar plačajo in odgovornost prevzamejo, zakaj ne — in ubogal je.

Hlapec je dobil povelje napreči. Klel je na vse načine neumno gospodo, zlomljeno nogo, zdravnika, dež, temo in Bog ve, kaj še vse. Naposled je vendarle napregel in se odpeljal v temno noč. Med tem pa so gospodje stavili za litre, ali bo prišel ali ne. In glej, prej ko je minila ura, se odpro duri in zdravnik vstopi, moker do kože. Stresel je dež raz sebe, si očistil očala in vprašal po bolniku.

Vsi navzoči so se grizli v ustnice in se zvijali, kakor bi jih krčlomil. Le adjunkt je molče pokazal na telo postavu, ki je ležala na zofi. Vse je bilo tiho. Zdravnik pristopi in odtegne rjuho. Grozen smeh zaori, da so se kar šipe tresle. Gospodje so se valjali od smeha, se držali za trebuhe in se niso mogli pomiriti.

Zdravnik pa se ne da motiti in tudi ne pokaže nikake nevolje; le za trenutek se mu je zaiskrilo oko, potem pa je bil resen — čudno resen.

»Stvar je resna,« reče zdravnik, »jaz sam še ne vem, kako se bo končala; mogoče bomo morali nogo odrezati. Med tem pa poskusimo najprej samo z mavcem (gipsom). Hej, krčmar, dajte mi skledico tople in hladne vode, da razmočim mavce — in vi gosp. učitelj bodite tako dobri in mi pomagajte pri tem delu.«

Nato začne obvijati zlomljeno nogo z mehko bombaževino, jo preveže z belo rjuho in jo obda z mavcem, sploh stori vse, kar je v takem slučaju potrebno. Nato zaukaže, naj ponesrečenca previdno zanesejo v podsrešno sobo na posteljo, da tamkaj popolnoma okreva.

Vsi navzoči so smatrali celo stvar za šalo in nesli so ubogi stol previdno in z občudovanja vredno skrbnostjo, kar pa je bilo z ozirom na njihove nezanesljive noge veliko delo, tja, kamor je zdravnik veleval. Celot drugače tako učeni profesor je pomagal in tolažil stol z ljubeznjivimi besedami, češ, naj se ne žalosti preveč.

Ko je bilo to telesno dobro delo končano, se je vsedel tudi zdravnik k mizi, pozval pri-grizek, pridno praznil kozarce ter pripovedoval

smešnico za smešnico, da se drugi niti smejeti niso mogli več. Le kedar je kdo hotel zgodbo o zlomljenem stolu omeniti, zadel ga je tako osoren zdravnikov pogled, da je stvar raje opustil.

Prej, ko je odšel zdravnik, je obljubil, da pride vsak dan k bolniku pogledat. In res je prišel zdravnik ves teden, dan za dnevom k bolniku v podstrešni sobi. Potipal mu je žilo, pogledal obvezo, meril mu toploto itd. In to je ponavljal tako vestno, da je postala cela stvar prijateljem res čudna. Začela se je govorica, da zdravnik ni več pri popolni pameti in očitali so si, da so prav oni krivi, da se mu je zmešalo.

Nekega dne privede zdravnik še drugega seboj, ki je imel zelen predpasnik, vsakovrstno orodje za rezanje in žaganja ter močno klado lesa.

»Noge ni več rešiti,« reče zdravnik krčmarju, »mora se popolnoma odrezati in tako sem kar svojega tovariša privedel seboj k bolniku, da operacijo izvrši.«

Nato se je začelo za zaprtimi durmi delo, med tem ko so pozvani prijatelji težko čakali spodaj v prvi sobi. Slišalo se je žaganje, nato nabijanje in pritrdjevanje. Čez nekaj časa vstopi zdravnik z ozdravljenim bolnikom med zbrane goste.

Zdravnik pa vendar ni bil ob pamet, kakor se je govorilo. Kajti drugi dan je poslal vsej takratni družbi račun, glaseč se na 100 K za njegovo zdravniško pomoč. V pismu, ki je bilo priloženo, se je glasilo:

»Sredi noči ste me v najhujšem dežju poklicali k bolniku in jaz sem svojo dolžnost kot zdravnik tudi vestno izpolnil. Vi vsi ste mi priča. Računal sem samo zato tako malo, ker ste moji prijatelji — drugi bi moral vsaj štirikrat toliko plačati. Če bi pa ne hoteli plačati to gotovo majhno svoto, Vas bom naznanil neusmiljeno sodišču in potem boste videli, ako tako srečno odnesete pete. Sicer pa, ako še kedaj potrebujete v enakem slučaju moje pomoči, sem vam vedno rad na razpolago. Le pošljite hlapca z vozom po mene.«

Istega večera je sedela cela družba precej poparjena pri mizi. Naj so zvijali stvar, kakor so hoteli, naj so se za ušesi praskali enkrat, dvakrat, trikrat ... ujeli so se v lastno past in plačati so morali 100 kronic, ako so tudi potihoma kleli zdravnika in njegove smešnice.

Vendar zdravnik ni za se obdržal denarja, ampak razdelil ga je ubožcem.

Ko ga je nekoč srečal gozdni adjunkt in ga zaradi te zadeve prijel, češ, da je stvar preveč pretiraval, mu je odgovoril zdravnik resno: »Zapomnite si, ljubi moj, to-le: Z menoj se lahko šalite in v veseli družbi prenesem marsikatero burko, a s svojim stanom ne dam norcev briti. Prezvišen mi je moj stan za trpeče človeštvo. Premislite si stvar in ko spoznate, da imam prav, mi povejte. Takrat pridem zopet rad v vašo družbo. Vem na stotine novih smešnic, katerih vsaka je med brati vsaj eno krono gotovo vredna ...«

Naš cesar.

Priredil J. Z.

Že več kakor pol stoletja je minulo, odkar sta na Črni planini živel in gospodarila Palčev Miha in Španov Andrej. Črno planino najdeš, ljubi bralec, na Tirolskem v dolini reke Arno. Dandanes ima planina drugo ime. Miha in Andrej sta bila planšarja (planinska pastirja) stare korenine. Siroke irhaste hlače in srajca iz domačega platna je pokrivala krepke ude obeh Tirolcev. Vesele oči in odkritosrčen obraz sta oznanjala preprosto naravo teh planšarjev. Oba sta poleg drugih dobrih čednostij imela tudi to, da sta čez vse ljubila svojega cesarja; znana sta bila zaradi tega daleč naokrog. Cesar je bil pri teh dveh planincih visoko v časti. »Kakor je Bog v nebesih in cesar na Dunaju«, to je bila njihova navadna prisega. Palčev Miha je imel v svoji planšarski koči poseben oltar. Na sredini je bila cesarjeva slika, naslikana od vaškega umetnika tako, da bi niti sam cesar ne bil spoznal sebe v njej. Okoli te slike

pa so bile v krogu prilepljene podobe različnih svetnikov. Če ga je kdo vprašal, zakaj je to tako sestavil, saj cesar še ni svetnik, torej ne potrebuje prostora na sredini, je vselej odgovoril:

»Veste, ljudje božji, cesarja napadajo povsod in ga nadlegujejo, zato sem mu napravil miren kotiček in močno stražo okrog. Nikjer ni nobenega vhoda, kjer bi se ga mogel zlodej lotiti. Jaz pa vsak dan molim pred oltarjem: Sv. Florijan, varuj našega cesarja! Sv. Andrej, prosi za našega cesarja! Sv. Boštjan, pazi na našega cesarja! itd. Tako vzpodbujam vse svetnike, da varujejo našega cesarja.«

Bilo je leta 1848. Takrat je cesar Ferdinand potoval v Inomost. Tudi naša planšarja zvesta, da se bo cesar dalje časa v Inomostu mudil. Ves dan stikata zdaj glave skupaj in kmalu je njh načrt gotov. Obležeta se v praznično obleko, poprosita druge pastirje, naj jima pazijo na živino, spravita v koše eden 12 funtov masla, drugi pa ravno tako težek hleb sira ter se napotita v Inomost. Kmalu zvesta za kraljev grad. Nekaj časa si ogledujeta zastarelo zidovje in belo-ruščo zastavo, ki je vihrala na poslopju, potem pa moško korakata proti odprtim vratom. Nekaj časa gledata stražo pri vratih. Dolge brke obeh vojakov in nju mrkli obrazi niso vzbujali posebnega zaupanja. Ko se hočeta gorjanca zmuzniti skozi vrata, nagneta vojaka orožje in eden zarečni:

»Stoj! — Kam?«

»K cesarju hočeva«, odgovori nekako boječe Miha.

»To ne gre kar tako — kaj hočeta pri cesarju?«

»Vidiš, zašepeta Andrej, »jaz sem ti vedno pravil, cesar nas ima rad, a visoki gospodje ne puste kmetov k njemu.«

Miha, ki je bil že po naravi bolj vročkrven, pograbila jeza, da zakriči na vso moč:

»Vprašam vaju z lepega, ali naju hočeta pustiti noter ali ne?!«

»Kaj hočete pri cesarju, ljubi mož?« vpraša stražnik prijazneje in pogleda krepki postavi gorjancev.

»Prvič, sikne Miha skozi zobe, »jaz nisem vaš ljubi mož in drugič vas to nič ne briga, kaj midva pri cesarju hočeva.«

»Nazaj!« zakliče straža, ko hočeta kmeta prodreti s silo.

»Andrej, dajva jih!« zakriči Miha.

V tem trenutku iztrgata planšarja stražnikoma puški iz rok in vojaka zletita eden na desno, drugi na levo stran v jarek, ki teče ob zidu. Oba kmeta izgineta med vrati. Zdaj nastane krik in vpitje, da se Bogu smili. Planšarja hitita preteče skozi dolge hodnike, sluge in strežaji za njima, kakor psi za zajcem. Pa gorje mu, kdor pride preblizu — vsak zleti kakor snop na stran. Kar se odprejo duri in priprosto oblečen gospod s črno brado in z dobrohotnim obrazom stopi iz njih. Prestrašen vpraša:

»Kaj pa je, za božjo voljo?«

Planšarja takoj zaupata temu gospodu, snameta klobuke in Miha reče:

»Vi ste gotovo pisar pri cesarju, saj teh ima dovolj, — bodite tako dobri in pokažite nama vrata, kjer cesar stanuje. Midva ga imava nad vse rada in vsaj enkrat bi rada videla cesarja.«

Gospod je mignil prihajajočim služabnikom in rekel s smehljajočim glasom: »Le stopita tukaj noter.«

Planšarja odložita koša in jih postavita pred vrata.

»Tukaj jih menda ja ne bo nihče vzel, kaj ne?« vprašata previdno.

»Ne-né«, odgovori smeje gospod, »le bodita brez skrbi.«

Nato pelje oba planšarja skozi več soban, končno jima veli sesti. Nerodno se spustita na mehka stola, a v trenutku zopet prestrašena skočita na noge; mislila sta, da sta se stola pogreznila. Smeje jih pomiri gospod ter jih povpraša:

»Torej cesarja bi rada videla?«

»Da, seveda«, odgovori Miha, ki je bil sploh bolj zgovoren, »dvajset ur daleč sva prišla, da ga vidiva. Tudi za gospo cesarico sva prinesla nekaj masla in sira. Vse je še lepo sveže in čisto; to bova morala že v kuhinjo h gospej cesarici zanesti, kaj ne?«

Gospod se iz srca smeje in vpraša: »In kaj vama cesar naj da za vajino darilo?«

»Kaj nama naj da«, se začudi Mihec, »primaruha, tu nas pa slabo poznate. Dati ni treba

cesarju nič, zato nisva semkaj prišla. Če nama hoče cesar plačati, tedaj rajši spraviva svoje reči skupaj in greva. Če pa jih sprejme, naju bo to veselilo prav v dnu srca. Mi pač nimamo boljšega, cesar se bo že s tem zadovoljil kar imava, in zraven tega sva prinesla tudi najino ljubezen, ker vema, da ima cesar tudi to rad.«

Gospod si je obrisal skrivaj solzo iz oči. Nato je povprašal obširno po njunih razmerah, po njunem življenju in običajih in tudi, kako si cesarja predstavljata. Končno jima reče, naj malo potrpi, hoče jih naznaniti cesarju.

Minilo je četrto ure. — Kar se odprejo vrata in cela procesija gospodov vstopi. Vsi so bili praznično oblečeni in imeli so pozlačene suknje. Na koncu pa je šel gospod oblečen, v modro suknjo, na kateri je bilo vse polno zlatih in srebrnih verižic in zvezd. Na glavi je imel visok, z zelenim perjem obdan klobuk. Na njegovo roko naslonjena je stopala krasna gospa v čudolepi obleki. Pred tema dvema so se klanjali vsi drugi gospodje v zlatih suknjah skoraj do tal. Andrej in Miha sta se vedno sedela na blazinah. Odprla sta oči in usta ter gledala gospoda, ki je peljal gospo ob svoji strani; saj to je bil isti, ki je prej z njima govoril. Zdaj se jima je začelo svitati; saj je bil to cesar sam. Pokleknila sta namah, Miha je prijel cesarja za roko in s solzami v očeh zaklical: »Naš cesar, naš cesar!«

Andreja pa je bilo strah zaradi prejšnjega pogovora, začel je takoj prositi: »Ne zamerite nama, da sva tako malo spoštljivo z vami govorila; saj vas nisva poznala.«

Cesar ju vzdigne ter prijazno govori z njima. Smela sta tudi cesarici poljubiti roko. Planšarja sta bila zdaj skoraj popolnoma nista; nista se skoraj upala govoriti. Cesar se jima zahvali za darila in reče, da jih vesel sprejme. Obljubi njima tudi nekaj za spomin, kar jima bode v kratkem poslal. Naroči jima tudi, naj pozdravita domačine in naj vedno ostaneta zvesta Tirolca.

S solzami v očeh zapustita planšarja cesarja. Veselega srca se odpravita domov v planine ter povsod pripovedujeta, kako prijazen in dober je cesar.

Čez 14 dni pride velik zaboj iz Inomosta. Dve veliki podobi cesarja in cesarice v zlatem okviru, dve krasno izdelani srebrni uri in dve izvrstni puški je hranil zaboj.

Planšarja sta od samega veselja jokala ter v enomer ponavljala »naš cesar je dober, o naš cesar je dober.«

Miha je napravil še lepši oltar ter tem skrbneje molil za dobrega cesarja, in Andrej ga je posnemal.

Kako je mladi Podobnik v svate hodil.

Priredil A. I.

Podobnik je bil značajan, mlad kmet na Vrhovljah. Vse je bilo pri njem v najlepšem redu, samo gospodinje še ni imel. Po novem letu gre v svate. Zapreže svojega črnega konja, starega klepina, v nove sani. Nagel pač njegov klepinček ni bil, kajti nekaj dni je že pošteno šepal na zadnjo levo nogo. Stari klepin je imel počasen korak in je prav malo sodil k novim sanem. Zato Podobnik ni bil nič prav dobre volje, ko se je vsedel na sani; pa kaj hoče; čakati ni mogel, da bi njegovemu kljusetu ozdravila noga, kajti mudilo se mu je — o svečnici je hotel imeti že svojo gostijo.

Podobnik se pelja na Breznico, ki je dve uri oddaljena od Vrhovelj. Bil bi lahko dobil svojo nevesto tudi izmed deklet svoje domače vasi — kajti bil je najboljši kmet, imel je lepo, novo hišo in njegovo posestvo je bilo brez dolgov; a dekleta mu niso bila zadosti poštena. Slišal pa je na zadnjem sejmu nadvse hvaliti najstarejšo hčer Mejačevo iz Breznice. Reklo se je, da je dekleta pridno, lepo, bogato, delavno in spretno, da ima vse lastnosti za dobro gospodinjo. Hotel si je to enkrat na lastno oko ogledati in si dekleta izbrati za ženo, če bo kazalo.

Starega Mejača je Podobnik poznal iz sejmov; vedel je, da ima Mejač precej denarja,

pa tudi dorede hčerke, vendar pa še s starim ni govoril deset besed. Tudi hčerke so mu bile popolnoma neznane. Samo to je slišal, da je najstarejša pretečeno leto zavrnila več ženinov. Ko je na to mislil, mu je srce vendar zatrepetalo pod debelo suknjo, dasiravno je bil korenjak — kajti sram bi ga bilo vseeno, ko bi odbila tudi njega.

Ko je stari klepin mirno korakal naprej, delal je Podobnik načrte, kako bi si osvojil srce najstarejše Mejačeve hčerke.

Sklenil je pri Mejačevih nastopiti kot konjski kupec; med barantanjem za konja bode vse opazoval in poizvedel svoje stališče, nato pa bode modro naskočil trdnjavo.

Pol ure komaj se vozi, ko dojde mlado deklo kakih dvajset let, polnega obraza in nedolžnih rudečih lic.

»Dobro jutro«, pozdravi Podobnik in ustavi konja.

»Bog daj«, odgovori prijazno deklica.

»Kam pa?« vpraša mladi kmet.

»Na Breznico«, odgovori deklica.

»Jaz se tudi peljam na Breznico — ali se hočeš vvesti na voz?«

»Hvala lepa — ni treba — imam dobre noge«, pravi deklica.

»Že mogoče, da imaš dobre noge — in moj konjiček tudi ni preveč nagel; pa boljše je počasi se voziti, kakor težko hoditi — le sedi na voz!«

Dekle pogleda mlademu možu resno v obraz in pravi: »Če ti torej ni nadležno, pa prosim.«

»Kaj, nadležno! — Saj imaš dosti prostora, le lagotno se naredi! — Tu imaš odejo! — Hi, vranc!«

»Ostaneš na Breznici?« vpraša čez nekaj časa Podobnik.

»Da.«

»Kje pa si bila danes?«

»V mestu pri živinozdravniku sem bila. — Doma imamo bolno kravo.«

»Tako, tako! — Hi, vranc, ti počasnež ti!«

»Odkod pa ti prideš?« povpraša deklo Podobnika.

»Iz Vrhovelj«, odgovori kmet.

»Tako, tako! — Ali imaš kak opravek na Breznici?«

Podobniku zastane za trenutek beseda, nato reče: »Da — konja bi rad kupil, ta-le vranc skoraj ne more več dihati.«

»Tako? Konja bi kupil? — Pri kom pa? Menda pri krčmarju?«

»Ne, ne, pri Mejaču sem hotel danes enkrat povprašati!«

Dekle nekoliko zardi, nato pa pravi: »Pri Mejaču? Potem si lahko pot prihraniš. Mejač nima nobenega konja na oddajo.«

»Od kod veš to tako natančno?«

»Ker sem sama pri Mejaču in imam tudi v hlevu mnogo opraviti.«

»Kaj! ti si pri Mejaču v službi? — To je pa dobro!« se začudi Podobnik.

Dekle osupne nekoliko to glasno začudenje mladega moža, zato ga skrivno pogleda od strani. Če le ta človek nima kakih drugih namenov, kakor konje kupovati? — V dnu srca jo je veselilo, da se ni izdala, da je Mejačeva hči in da jo je Podobnik imel za Mejačevo deklo. — Zdaj začne mladega kmeta razne reči izpraševati.

»Da, da, če se samo zaradi konja peljaš k Mejaču, potem je boljše, da se takoj obrneš proti domu... Konja pri Mejaču gotovo ne dobiš.«

»Domu se zdaj na noben način ne vrnem, ko sem že tako daleč; če iz konjske barantije ne bo nič, pa napraviva znabiti kako drugo.«

Dekle se na tihem zvito nasmehne in reče: »Pri Mejaču zdaj ni ničesar na odajo — on ne odda sedaj ničesar.«

»Peljimo se vseeno tje. Če se popraša, ne stane to nič — in Mejač tudi sicer ni tako hud, da bi si človek ne upal k njemu.«

»Ali poznaš Mejača?« vpraša deklica.

»Nekoliko ga poznam iz raznih sejmov.«

»Kdo pa si pravzaprav, če smem vprašati?«

»Podobnik iz Vrhovelj.«

»Tako, tako, Podobnik«, se začudi deklica in zopet pogleda moža po strani. Nato reče: »Ti imaš bojda najlepše posestvo na Vrhovljah, sem slišala.«

»Najlepše že ravno menda ne bo«, odgovori kmet.

»Koliko živine rediš?«

»Kakih štirideset glav.«

pa so bile v krogu prilepljene podobe različnih svetnikov. Če ga je kdo vprašal, zakaj je to tako sestavil, saj cesar še ni svetnik, torej ne potrebuje prostora na sredini, je vselej odgovoril:

»Veste, ljudje božji, cesarja napadajo povsod in ga nadlegujejo, zato sem mu napravil miren kotiček in močno stražo okrog. Nikjer ni nobenega vhoda, kjer bi se ga mogel zlodej lotiti. Jaz pa vsak dan molim pred oltarjem: Sv. Florijan, varuj našega cesarja! Sv. Andrej, prosi za našega cesarja! Sv. Boštjan, pazi na našega cesarja! itd. Tako vzpodbujam vse svetnike, da varujejo našega cesarja.«

Bilo je leta 1848. Takrat je cesar Ferdinand potoval v Inomost. Tudi naša planšarja zvesta, da se bo cesar dalje časa v Inomostu mudil. Ves dan stikata zdaj glave skupaj in kmalu je njh načrt gotov. Obležeta se v praznično obleko, poprosita druge pastirje, naj jima pazijo na živino, spravita v koše eden 12 funtov masla, drugi pa ravno tako težek hleb sira ter se napotita v Inomost. Kmalu zvesta za kraljev grad. Nekaj časa si ogledujeta zastarelo zidovje in belo-ruščo zastavo, ki je vihrala na poslopju, potem pa moško korakata proti odprtim vratom. Nekaj časa gledata stražo pri vratih. Dolge brke obeh vojakov in nju mrkli obrazi niso vzbujali posebnega zaupanja. Ko se hočeta gorjanca zmuzniti skozi vrata, nagneta vojaka orožje in eden zarečni:

»Stoj! — Kam?«

»K cesarju hočeva«, odgovori nekako boječe Miha.

»To ne gre kar tako — kaj hočeta pri cesarju?«

»Vidiš, zašepeta Andrej, »jaz sem ti vedno pravil, cesar nas ima rad, a visoki gospodje ne puste kmetov k njemu.«

Miha, ki je bil že po naravi bolj vročkrven, pograbí jeza, da zakriči na vso moč:

»Vprašam vaju z lepega, ali naju hočeta pustiti noter ali ne?!«

»Kaj hočete pri cesarju, ljubi mož?« vpraša stražnik prijazneje in pogleda krepki postavi gorjancev.

»Prvič, sikne Miha skozi zobe, »jaz nisem vaš ljubi mož in drugič vas to nič ne briga, kaj midva pri cesarju hočeva.«

»Nazaj!« zakliče straža, ko hočeta kmeta prodreti s silo.

»Andrej, dajva jih!« zakriči Miha.

V tem trenutku iztrgata planšarja stražnikoma puški iz rok in vojaka zletita eden na desno, drugi na levo stran v jarek, ki teče ob zidu. Oba kmeta izgineta med vrati. Zdaj nastane krik in vpitje, da se Bogu smili. Planšarja hitita preteče skozi dolge hodnike, sluge in strežaji za njima, kakor psi za zajcem. Pa gorje mu, kdor pride preblizu — vsak zleti kakor snop na stran. Kar se odprejo duri in priprosto oblečen gospod s črno brado in z dobrohotnim obrazom stopi iz njih. Prestrašen vpraša:

»Kaj pa je, za božjo voljo?«

Planšarja takoj zaupata temu gospodu, snameta klobuke in Miha reče:

»Vi ste gotovo pisar pri cesarju, saj teh ima dovolj, — bodite tako dobri in pokažite nama vrata, kjer cesar stanuje. Midva ga imava nad vse rada in vsaj enkrat bi rada videla cesarja.«

Gospod je mignil prihajajočim služabnikom in rekel s smehljajočim glasom: »Le stopita tukaj noter.«

Planšarja odložita koša in jih postavita pred vrata.

»Tukaj jih menda ja ne bo nihče vzel, kaj ne?« vprašata previdno.

»Ne-né«, odgovori smeje gospod, »le bodita brez skrbi.«

Nato pelje oba planšarja skozi več soban, končno jima veli sesti. Nerodno se spustita na mehka stola, a v trenutku zopet prestrašena skočita na noge; mislila sta, da sta se stola pogreznila. Smeje jih pomiri gospod ter jih povpraša:

»Torej cesarja bi rada videla?«

»Da, seveda«, odgovori Miha, ki je bil sploh bolj zgovoren, »dvajset ur daleč sva prišla, da ga vidiva. Tudi za gospo cesarico sva prinesla nekaj masla in sira. Vse je še lepo sveže in čisto; to bova morala že v kuhinjo h gospej cesarici zanesti, kaj ne?«

Gospod se iz srca smeje in vpraša: »In kaj vama cesar naj da za vajino darilo?«

»Kaj nama naj da«, se začudi Mihec, »primaruha, tu nas pa slabo poznate. Dati ni treba

cesarju nič, zato nisva semkaj prišla. Če nama hoče cesar plačati, tedaj rajši spraviva svoje reči skupaj in greva. Če pa jih sprejme, naju bo to veselilo prav v dnu srca. Mi pač nimamo boljšega, cesar se bo že s tem zadovoljil kar imava, in zraven tega sva prinesla tudi najino ljubezen, ker vema, da ima cesar tudi to rad.«

Gospod si je obrisal skrivaj solzo iz oči. Nato je povprašal obširno po njunih razmerah, po njunem življenju in običajih in tudi, kako si cesarja predstavljata. Končno jima reče, naj malo potrpi, hoče jih naznaniti cesarju.

Minilo je četrto ure. — Kar se odprejo vrata in cela procesija gospodov vstopi. Vsi so bili praznično oblečeni in imeli so pozlačene suknje. Na koncu pa je šel gospod oblečen, v modro suknjo, na kateri je bilo vse polno zlatih in srebrnih verižic in zvezd. Na glavi je imel visok, z zelenim perjem obdan klobuk. Na njegovo roko naslonjena je stopala krasna gospa v čudolepi obleki. Pred tema dvema so se klanjali vsi drugi gospodje v zlatih suknjah skoraj do tal. Andrej in Miha sta se vedno sedela na blazinah. Odprla sta oči in usta ter gledala gospoda, ki je peljal gospo ob svoji strani; saj to je bil isti, ki je prej z njima govoril. Zdaj se jima je začelo svitati; saj je bil to cesar sam. Pokleknila sta namah, Miha je prijel cesarja za roko in s solzami v očeh zaklical: »Naš cesar, naš cesar!«

Andreja pa je bilo strah zaradi prejšnjega pogovora, začel je takoj prositi: »Ne zamerite nama, da sva tako malo spoštljivo z vami govorila; saj vas nisva poznala.«

Cesar ju vzdigne ter prijazno govori z njima. Smela sta tudi cesarici poljubiti roko. Planšarja sta bila zdaj skoraj popolnoma nista; nista se skoraj upala govoriti. Cesar se jima zahvali za darila in reče, da jih vesel sprejme. Obljubi njima tudi nekaj za spomin, kar jima bode v kratkem poslal. Naroči jima tudi, naj pozdravita domačine in naj vedno ostaneta zvesta Tirolca.

S solzami v očeh zapustita planšarja cesarja. Veselega srca se odpravita domov v planine ter povsod pripovedujeta, kako prijazen in dober je cesar.

Čez 14 dni pride velik zaboj iz Inomosta. Dve veliki podobi cesarja in cesarice v zlatem okviru, dve krasno izdelani srebrni uri in dve izvrstni puški je hranil zaboj.

Planšarja sta od samega veselja jokala ter v enomer ponavljala »naš cesar je dober, o naš cesar je dober.«

Miha je napravil še lepši oltar ter tem skrbneje molil za dobrega cesarja, in Andrej ga je posnemal.

Kako je mladi Podobnik v svate hodil.

Priredil A. I.

Podobnik je bil značajan, mlad kmet na Vrhovljah. Vse je bilo pri njem v najlepšem redu, samo gospodinje še ni imel. Po novem letu gre v svate. Zapreže svojega črnega konja, starega klepina, v nove sani. Nagel pač njegov klepinček ni bil, kajti nekaj dni je že pošteno šepal na zadnjo levo nogo. Stari klepin je imel počasen korak in je prav malo sodil k novim sanem. Zato Podobnik ni bil nič prav dobre volje, ko se je vsedel na sani; pa kaj hoče; čakati ni mogel, da bi njegovemu kljusetu ozdravila noga, kajti mudilo se mu je — o svečnici je hotel imeti že svojo gostijo.

Podobnik se pelja na Breznico, ki je dve uri oddaljena od Vrhovelj. Bil bi lahko dobil svojo nevesto tudi izmed deklet svoje domače vasi — kajti bil je najboljši kmet, imel je lepo, novo hišo in njegovo posestvo je bilo brez dolgov; a dekleta mu niso bila zadosti poštena. Slišal pa je na zadnjem sejmu nadvse hvaliti najstarejšo hčer Mejačevo iz Breznice. Reklo se je, da je deklet pridno, lepo, bogato, delavno in spretno, da ima vse lastnosti za dobro gospodinjo. Hotel si je to enkrat na lastno oko ogledati in si deklet izbrati za ženo, če bo kazalo.

Starega Mejača je Podobnik poznal iz sejmov; vedel je, da ima Mejač precej denarja,

pa tudi dorede hčerke, vendar pa še s starim ni govoril deset besed. Tudi hčerke so mu bile popolnoma neznane. Samo to je slišal, da je najstarejša pretečeno leto zavrnila več ženinov. Ko je na to mislil, mu je srce vendar zatrepetalo pod debelo suknjo, dasiravno je bil korenjak — kajti sram bi ga bilo vseeno, ko bi odbila tudi njega.

Ko je stari klepin mirno korakal naprej, delal je Podobnik načrte, kako bi si osvojil srce najstarejše Mejačeve hčerke.

Sklenil je pri Mejačevih nastopiti kot konjski kupec; med barantanjem za konja bode vse opazoval in poizvedel svoje stališče, nato pa bode modro naskočil trdnjavo.

Pol ure komaj se vozi, ko dojde mlado deklet kakih dvajset let, polnega obraza in nedolžnih rudečih lic.

»Dobro jutro«, pozdravi Podobnik in ustavi konja.

»Bog daj«, odgovori prijazno deklica.

»Kam pa?« vpraša mladi kmet.

»Na Breznico«, odgovori deklet.

»Jaz se tudi peljam na Breznico — ali se hočeš vvesti na voz?«

»Hvala lepa — ni treba — imam dobre noge«, pravi deklet.

»Že mogoče, da imaš dobre noge — in moj konjiček tudi ni preveč nagel; pa boljše je počasi se voziti, kakor težko hoditi — le sedi na voz!«

Deklet pogleda mlademu možu resno v obraz in pravi: »Če ti torej ni nadležno, pa prosim.«

»Kaj, nadležno! — Saj imaš dosti prostora, le lagotno se naredi! — Tu imaš odejo! — Hi, vranc!«

»Ostaneš na Breznici?« vpraša čez nekaj časa Podobnik.

»Da.«

»Kje pa si bila danes?«

»V mestu pri živinozdravniku sem bila. — Doma imamo bolno kravo.«

»Tako, tako! — Hi, vranc, ti počasnež ti!«

»Odkod pa ti prideš?« povpraša deklet Podobnika.

»Iz Vrhovelj«, odgovori kmet.

»Tako, tako! — Ali imaš kak opravek na Breznici?«

Podobniku zastane za trenutek beseda, nato reče: »Da — konja bi rad kupil, ta-le vranc skoraj ne more več dihati.«

»Tako? Konja bi kupil? — Pri kom pa? Menda pri krčmarju?«

»Ne, ne, pri Mejaču sem hotel danes enkrat povprašati!«

Deklet nekoliko zardi, nato pa pravi: »Pri Mejaču? Potem si lahko pot prihraniš. Mejač nima nobenega konja na oddajo.«

»Od kod veš to tako natančno?«

»Ker sem sama pri Mejaču in imam tudi v hlevu mnogo opraviti.«

»Kaj! ti si pri Mejaču v službi? — To je pa dobro!« se začudi Podobnik.

Deklet osupne nekoliko to glasno začudenje mladega moža, zato ga skrivno pogleda od strani. Če le ta človek nima kakih drugih namenov, kakor konje kupovati? — V dnu srca jo je veselilo, da se ni izdala, da je Mejačeva hči in da jo je Podobnik imel za Mejačevo deklet. — Zdaj začne mladega kmeta razne reči izpraševati.

»Da, da, če se samo zaradi konja peljaš k Mejaču, potem je boljše, da se takoj obrneš proti domu... Konja pri Mejaču gotovo ne dobiš.«

»Domu se zdaj na noben način ne vrnem, ko sem že tako daleč; če iz konjske barantije ne bo nič, pa napraviva znabiti kako drugo.«

Deklet se na tihem zvito nasmehne in reče: »Pri Mejaču zdaj ni ničesar na oddajo — on ne odda sedaj ničesar.«

»Peljimo se vseeno tje. Če se popraša, ne stane to nič — in Mejač tudi sicer ni tako hud, da bi si človek ne upal k njemu.«

»Ali poznaš Mejača?« vpraša deklet.

»Nekoliko ga poznam iz raznih sejmov.«

»Kdo pa si pravzaprav, če smem vprašati?«

»Podobnik iz Vrhovelj.«

»Tako, tako, Podobnik«, se začudi deklet in zopet pogleda moža po strani. Nato reče: »Ti imaš bojda najlepše posestvo na Vrhovljah, sem slišala.«

»Najlepše že ravno menda ne bo«, odgovori kmet.

»Koliko živine rediš?«

»Kakih štirideset glav.«

»Imaš veliko poslov?«
 »Imam, imam precej — pa zakaj vprašaš to? Ali bi rada vstopila pri meni v službo?«
 »Ne, ne«, se smeje dekle, »meni se pri Mejaču prav dobro godi.«
 »Koliko poslov ima Mejač?«
 »Ima še pač tri hlapce in eno staro dekle.«
 »Mejač ima bojda celo vrsto otrok?«
 »No, nima ravno toliko. — Ima pač dva fanta in nekaj deklet.«
 »Mejačevi otroci se splošno zelo hvalijo.«
 »Tako?« se začudi dekle.
 »Da, da — in najstarejša hčerka je bojda posebno čedna in pridna, kakor sem slišal.«

Dekle postane rudeče ko kuhan rak. Podobnik tega ne zapazi, ker se je ravno konj spodteknil in ga je moral močno prijeti. Deklica zopet pogleda skrivaj mladeniča in opazi, da ima prazniško opravo; zdaj je vedela skoraj za gotovo, kaj pomeni ta konjska barantija.

»Ali je res, kar ljudje o najstarejši hčerki pripovedujejo?« povzame zopet Podobnik besedo.

»Pač ne vem — si jo moraš že sam ogledati«, se odreže dekle.

»Nimam vzroka za to, mene dekle drugače nič ne briga — in če jo enkrat pogledam, še tudi ne morem vsega dobrega in slabega na njej videti.«

»Jaz pa tudi rada ne govorim o drugih ljudeh«, odvrne hudomušno dekle.

»Jaz sem drugače slišal same lepe reči o dekletu«, začne znova Podobnik, »samo nekoliko ošabna je bojda.«

»Meni to ni znano«, odgovori dekle, »od ošabne strani je še ne poznam.«

»Zavrnila je že bojda več ženinov in med temi bojda najboljše kmete«, pravi Podobnik. »Je tudi prav imela«, se huduje dekle.

»Zakaj pa, če smem vprašati«, se začudi Podobnik.

»Ker sto takih ženinov, kakor so prišli dozdej, ni vredno piškavega oreha.«

»Kaki so pa tedaj bili, da se jim je tako slabo obneslo?«

»Pravzaprav so bili ženini dvojne vrste. Nekateri so ošabno hodili po hiši kakor cenilni možje in vse pretehtali in prešteli — tem se je šlo le za denar in ne za dekle. Drugi pa so bili znani kot pijančki in ponočnjaki — in taki niso vredni, da bi se ga pošten človek dotaknil.«

»Dekle, ti si prav ostr«, pravi Podobnik. »Pa se mi dopadeš... Imaš čisto prav. Za pijance in ponočnjake je škoda pridnega dekleta. Pa tudi tisti, ki gledajo le na denar, niso nič boljši, ker goljufajo pošteno dekle.«

»Ali res tako misliš?« vpraša deklica.

»Kajpada! — Če pred me postaviš dve nevesti — eno bogato, drugo pa pridno in pošteno — potem mi velja pridna in poštena več, nego bogata.«

»Tako je prav«, odgovori dekle. »Ali si še samec?«

»Da, nisem še oženjen«, reče Podobnik.

»Potem se ti je pa treba varovati, kedar greš na konjsko kupčijo«, zbada dekle.

Kmet zardi. — »Ni nobene nevarnosti«, smeje odvrne; »za ženitev je še časa dovolj.«

Po kratkem odmoru pa zopet začne pozvedovati.

»Koliko let ima najstarejša Mejačeva hči?«

»Tako le mojih let je«, odgovori dekle.

»Ali zna kaj?«

»Da, da, prav dobro zna celi katekizem do zadnjega zakramenta.«

»Tega ne menim«, se smeje Podobnik, »ali se razume kaj na gospodarstvo?«

»Tak, tak kakor je pač navada v Mejačevi hiši... Si pač moraš pogledati.«

»Nimam vzroka, da bi si ogledoval... Vprašal sem samo zato, ker sem slišal toliko hvaliti dekle.«

Deklica se hudomušno smeje. Med tem sta prišla do prvih vaških hiš.

»Jaz moram zdaj izstopiti«, pravi dekle, »da ljudje ne bodo kaj govorili... Hvala lepa, da sem se peljala... Tu-le gor na hribčku tista bela hiša je Mejačeva.«

»Na svidenje«, reče Podobnik, »pa prosim te, ne povej doma nič, da sva med potjo govorila.«

»Se lahko zaneses, nisem klepetulja. — Z Bogom!«

Dekle jo zavije po stranski poti navzgor, Podobnik pa se ustavi pri gostilni, kjer izpreže svojega konja in se nekoliko okrepi.

Dekle, ki se je z njim vozilo, mu ne gre iz spomina. Dopadlo mu je nad vse. Večkrat mrmra sam s seboj: »Ne vem, če mi bo Mejačeva hči bolj dopadla, kakor dekla. — Na denar ne gledam; če mi hči ne ugaja, pa vzamem to pošteno dekle za ženo.«

Čez pol ure je že pri Mejačevih. Sprejmejo ga prav prijazno, pa s konjsko barantijo ni nič — Mejač nima nič na oddajo. Pogleda si hleve, v njih je bilo vse snažno in v lepem redu. Živina je bila osnažena, da se je kar svetila. V hlevu najde Podobnik tudi deklico, s katero se je vozil. Bila je v svoji domači obleki, ki se ji je kaj dobro podala; prijazno pozdravi konjskega kupca in opravlja potem pridno in spretno svoj posel naprej.

Mejač povabi Podobnika na obed, kár ta hvaležno sprejme. Kmalu se vsedejo za mizo. Podobnik že težko pričakuje, da pridejo Mejačeve hčerke. In res, prikažejo se tri; bilo jim je od 15 do 20 let. Vse tri so napravile dober utis na Podobnika, posebno najstarejša, pa z dozdevno deklo, ki se je z njim vozila, se vendar ne da nobena primerjati. Čez nekaj časa pride tudi dekla, kakor je mislil Podobnik. Bila je umita in v belem predpasniku.

Vsi pobožno molijo pred jedjo, na to pa prav pazljivo gledajo v skledo. Dozdevna dekla nosi na mizo. Bila je nad vse spretna, kar je na Podobnika napravilo dober utis. Sploh mu dekle vedno bolj dopade, ker je živahno in veselo, a vendar ne sitno. Druga dekleta se tej dekli niti primerjati ne dajo. Podobnik na skrivnem večkrat pogleda za dekletom. Kedar dekleta to opazi, postane rudeča in povese oči na mizo. Podobnik že med obedom stori sklep: »To vzamem za ženo in nobene druge!«

Po obedu gredo vsi iz sobe, le Mejač in njegov gost ostaneta. Podobnik bi že davno rad razodel Mejaču, zakaj je pravzaprav prišel, a jezik mu je danes tako okoren, da se nič prav ne zasuje. Končno se vendar začne gibati in Podobnik pravi:

»Mejač, jaz bi imel malo prošnjo do vas!«

»Kako pa?« odvrne Mejač.

»Ali bi mi ne mogli prepustiti svoje dekle?«

»Mojo deklo, staro Trezo? Kaj pa si hočete z njo začeti?«

»Ne, ne stare Treze — ampak mlado dekle, ki je na mizo nosila, ki ste jo za Ančko klicali.«

»Ah ja, Ančko«, se smeje stavec. »Zakaj bi jo pa rabili?«

»Za ženo bi jo rad imel.«

»A tako?« se začudi Mejač. In po daljšem odmoru nadaljuje: »Jaz nimam nič proti temu. Ti imaš lepe reči in si tudi lepega, krščanskega

obnašanja, kolikor mi je znano. Moraš pač Ančko samo vprašati, če te hoče... Jaz ji ne branim... Hočem ti jo v sobo poklicati.«

Stari Mejač odide. Čez nekaj časa pride dekle, popolnoma rudeča v obrazu. Pri durih postane in se igra s predpasnikom.

»Ančka, pojdi sem, daj pametno besedo s teboj govoriti«, začne Podobnik. Dekle stopi par korakov bliže.

»Ančka!«, začne znova Podobnik, »ali bi ne bila rajši kmetica, kakor priprosta dekla?«

Dekle postane še bolj rudeče; vendar pa se ji vsiljuje hudomušen smeh. Nato tiho pravi: »Jaz te ne razumem.«

»Ti me že razumeš, Ančka, če hočeš. Mislim, da si me razumela že, ko sva se skupaj vozila«, odgovori prisrčno in ljubeznivo Podobnik. »Glej, Ančka! Najstarejšo Mejačovo hčer so mi ljudje nad vse hvalili. Zato sem prišel danes sem, da dekle nekoliko opazujem in, če bi se tako podalo, na Vrhovlje spravim. — Dekle je sicer čisto dobro — pa vendar bi mi bila ti, Ančka, veliko ljubša. Meni se vedno zdi, da bi midva prav dobro sodila skupaj. — Glej, če bi imela Mejačeva hči na svojem hrbtu poln koš cekinov, ti pa čisto nič — bi si jaz vendar tebe izvolil. Odpri zdaj svoja usta in govori pametno besedo!«

Dekle pomišlja. Zdaj je rudeča kakor kuhan rak, zdaj zopet blede ko stena. Tuintam se pokaže blažen smehljaj okoli njenih ustnic. Čez nekaj časa reče nagajivo:

»Veš, če nočeš vzeti najstarejše Mejačeve hčerke, potem se pač ne da nič napraviti.«

»Zakaj ne, Ančka?« vpraša začuden Podobnik. »Pri meni se ti bo dobro godilo. Vse si lahko napraviš, kakor si hočeš, jaz te ne bom nikjer oviral... Glej, Ančka, na vsak način je bolje pri meni gospodovati, kakor tukaj služiti. In na Mejačovo hčerko menda le nisi tako silno navezana, da bi se ne mogla ločiti od nje.«

»Žalibog, da sem navezana na Mejačovo hčer z dušo in telesom tako, da se mi ni mogoče ločiti od nje«, zbada dekle.

»Pa Ančka, pomisli vendar! Mejačeva ima denar, ona tako lahko dobi drugega ženina.«

»Pa tako imenitnega, kakor si ti, ne dobi nikjer več«, odvrne dekle.

»Ančka, ne bodi taka!... Zakaj se neki tako trdno držiš Mejačeve hčerke?«

»Ker sem jaz sama najstarejša hči Mejačeva!«

»O kako neumnost sem učinil!« vpije Podobnik. »Imel sem te vedno za deklo... Pa Ančka! nikdar bi ne bil mislil, da bi mogla biti tako neodkritosrčna!«

»Jaz nisem bila nič bolj neodkritosrčna, kakor ti«, se smeje dekle. »Ti si nas hotel na tihem opazovati. Jaz nisem nikdar rekla, da sem dekla. Ti sam si zašel na to krivo pot in jaz sem te pustila, ker sem uganila tvoj pravi namen... Sicer pa se je vse dobro izteklo. Zdaj te poznam skoz in skoz in vem, da si pošten mož in da ti je za mene in ne za moj denar. — Tudi jaz ti povem, da si mi ljubši kakor cesarski princ s polnim košem cekinov vred... Tu je moja roka... zdaj pa povej, kako ti je ime?«

»Moje ime je Janez«, odgovori ves ginjen Podobnik.

»Tako torej, Janez, če me ti hočeš, potem sva edina«, odgovori Ančka.

Tisto popoldne so še bili pri Mejačevih prav veseli. Obhajali so zaroko. Čez tri tedne je bila poroka in gostija — Janez in Ančka sta postala srečna zakonca.

Prosjakova zadnja pesem.

Vsaka hiša poje nocoj:

Tiha noč,
 blažena noč!

Ti pa, moja duša, zapoj:

Težka noč,
 žalostna noč!

Tiha noč —

komur niso vetrovi
 svetih pesmic pobrali,
 kakor meni...

Blažena noč —
 kogar niso snegovi
 na dobravi zapali,
 kakor mene...

Mehka zima, poglej:

V krilu tvojem sneženem
 roke na vekomaj sklenem —
 ti pa poj nad menoj:

Tiha noč,
 blažena noč!

Silvin Sardenko.